މޮޑިއުލް 3: ސިންޓެކްސް

ލިޔުނީ: އަޒީޒާ އަލީފު (2018)

ދިވެހިބަހުގެ ޖުމްލީ ކޯހުގެ LIN105 (ބަހާއި މުޢާޝަރާތު 1) މި މޮޑިއުލްގެ އަސާސީ ކަރުދާސް

ސިންޓެކްސްއަކީ ކޮބާ؟

ސިންޓެކްސްއަކީ، ޖުމުލައިގައި ނަހުވަށް މަޢުނާދޭގޮތަށް (ލޮޖިކް) ލަފުޒުތައް އެތުރި ތަރުތީބުވާ ގޮތުގެ ގަވާއިދުތަށް.

ސިންޓެކްސްގައި ބަލާނީ، ޖުމުލައިގެ އޮނިގަނޑަށެވެ. އަދި ހަމައެހެންމެ، ޖުމުލައިގެ "Function" ނަހުވަށް މަސައްކަތްކުރަން ބަލައި ޖުމުލައިގެ އޮނިގަނޑުގައި ހިމެނޭ ބައިތަކުގެ މުދުގައިވާ ގުޅުންތައް ދިރާސާކުރެވެއެވެ.

މިސާލު 1: އޮނާ އަތުވެއްޖެ

މިސާލު 1ގައި އޮނާއަކީ އިސްބަހި (Referring expression)އެވެ. "އަތުވެއްޖެ" މިއީ ޖުމުލައިގެ ޚަބަރު (Predicate)އެވެ. ހަމައެހެންމެ "އޮނާ"އަކީ ނަމުގެ މައިގަނޑު (Noun Phrase)އެވެ. ކަމުގެ މައިގަނޑަކީ (Verb Phrase) "އަތުވެއްޖެ" އެވެ. އެގޮތަށް ފިޝަރގަން (2012) ވިދާޅުވަނީ، ޖުމުލައިގެ މަސައްކަތަކީ (Functional Term އަށް) ބަލައި ޖުމުލަ ބައިކުރެވޭ ދެ ބައަކީ، އިސްބަހާއި ޚަބަރު ކަމަށެވެ. މި ދެ ބައިގެ ސިންޓެކްޓިކް ބަރުމަކީ، ނަމުގެ މައިގަނޑާއި ކަމުގެ މައިގަނޑު ކަމަށް ވިދާޅުވެއެވެ. ދިވެހިބަހުގައި ސިންޓެކްޓިކް ބަރުމް ތަފާތުވެއެވެ. ޖުމުލައިގެ މައިގަނޑު އޮޅުންފިލުވައިދިނުމުގައި މިބައިން ބަލައިލާނަމެވެ.

ޖުމުލަ

ޖުމުލައަކީ، "ފުރިހަމަ މާނައެއް ދޭނޭ ގޮތަށް އަޑުތަކެއް ބަހެއްގެ ސިފައިގައި ބަސްބުނުމެކެވެ" (ދިވެހިބަހުގެ ތަރިކަ ހުއްޓެން ނުދީ ޖުމުލަ މަރުކަޒު (ދިވެހިބަސް)، 2004، ސަ44). ޖުމުލައިގެ އޮނިގަނޑު ދެ ބައިކަށް ބެހެއެވެ. އެއީ އިސްބަހާއި ޚަބަރެވެ.

އިސްބަހަކީ "ޖުމުލައިގައި އެއް މުހިއްމު އުފުލިފައިވާ ބައެވެ" (ދިވެހިބަސް، 2004، ސަ45). އާންމު ގޮތެއްގައި ޖުމުލައިގެ އިސްބަހެއްގައި އޮންނާނީ، ނަމެއް ނުވަތަ ނަމުގެ ބަދަލުގައި އަންނަ ލަފުޒެކެވެ.

ޖުމުލައިގައި ޚަބަރަކީ، "ޖުމުލައިގެ އިސްބަހާ ގުޅޭ ބުނެދޭ ބައެވެ" (ދިވެހިބަސް، 2004، ސަ45).

މިސާލު 2: މިއަދަކީ ހޮނިހިރުދުވަހެވެ.

މިސާލު 3: ކޮއްކޮ ފޮތްކިޔަ ކިޔަނީއެވެ.

މިސާލު 2 އިސްބަތަކީ "މިއަދަކީ" މިއެވެ. ޚަބަރަކީ "މިނިވަންދުވަހެކެވެ" މިއެވެ. މިސާލު 3ގައި "ކޮއްކޯ" މިއީ އިސްބަތެވެ. "ފުޓުބޯޅަ ކުޅެނީއެވެ." މިއީ ޚަބަރެވެ.

އެޑްވަޑް ފިނަގަން (2012) ވިދާޅުވަނީ

"A simple sentence—often called a clause—contains a verb and, at a minimum, any other expressions required by the verb as part of its structural characteristics" p.152·

ވީމާ، މިއިން އެނގެނީ، ޖުމްލައެއް ނުވަތަ، އެންމެ ކުޑަ މިންވަރަކަށް ވެސް "clause" ބަސްކޮޅެއް އޮންނަންވާނެކަމެވެ. އަދި ހަމައެހެންމެ އިނގިރޭސި ބަހުގެ ކޮންމެ ކްލޯޒެއްގައި ކަމެއް ހިމެނޭ ކަމަށް ވެސް އެޑްވަޑް ފިނަގަން (2012) ވިދާޅުވެއެވެ. ނަމަވެސް ދިވެހިބަހުގައި ޖުމްލައެއްގައި ނުވަތަ ބަސްކޮޅެއްގައި ކަމެއް ހިމެނިފައިވުން ލާޒިމެއް ނޫނެވެ. އެހެނީ ދިވެހިބަހުގައި ކަން ނުހިމެނޭ ހަމަ ޖުމްލަ ވެސް ހުރެއެވެ. ޖުމްލައިގެ ވައްތަރުތައް އޮޅުންފިލުވައިދިނުމުގެ ކުރިން ޖުމްލައިގެ މައިގަނޑާއި ބަސްކޮޅުއަށް (Phrase and Clause) ބަލައިލާނަމެވެ.

ޖުމްލައިގެ މައިގަނޑާއި ބަސްކޮޅު

މައިގަނޑަކީ ޖުމްލަ އުފެއްދުމަށް ބޭކައި ބޭނުންވާ ތަފާތު ގުރޫޕްތަކެވެ. ނުވަތަ ޖުމްލައެއް އުފެއްދުމަށް ބޭކައި ބޭނުންވާ ބައިތަކެވެ. ވީމާ، ޖުމްލައެއް އުފެއްދޭނީ މައިގަނޑުތަކުން އެކުވެގެންނެވެ. އެހެންކަމުން ޖުމްލައަކީ، މައިގަނޑު ވަކިކުރާ އިރު، ޖުމްލައިގެ އިސްބަތު ނުވަތަ ޚަބަރު ނުހިމެނޭ ގޮތަށް ވަކި ބަޔާއި ވަކިކުރެވިދާނެއެވެ. މައިގަނޑެއް ނުވަތަ، ޖުމްލައަކަށް ނުވާނެއެވެ. އެހެނީ މައިގަނޑަކީ ޖުމްލައަކުން ވަކިކޮށްލެވޭ، ޖުމްލައަށް ފުރި ކުޑަ ބައެއްކަމެވެ. މިގޮތުން ޖުމްލައިގައި ބައިވެރިކުރާ އިރު، ނަމުގެ މައިގަނޑު، ކަމުގެ މައިގަނޑު، ނަންއިތުރުގެ މައިގަނޑު، ކަންއިތުރުގެ މައިގަނޑު، އަކުރުގެ މައިގަނޑު އަދި އިތުރުގެ މައިގަނޑު ފަދަ މައިގަނޑުތައް ވަކިކުރެއެވެ.

ބަސްކޮޅަކީ، އާދައިގެ އިސްބަތާއި ޚަބަރެއް އެކުލެވޭ ގޮތަށް ގުޅިފައިވާ ލަފުޒު ސެޓު ނުވަތަ ލަފުޒު ގުރޫޕެވެ. ބަސްކޮޅުގެ ތަފާތުތައް ފުރިހަމަ މާނަ ދޭހަވާ ބަސްކޮޅާއި ފުރިހަމަ މާނައެއް ނުދޭ ބަސްކޮޅު ވެސް ހިމެނެއެވެ. އިނގިރޭސި ބަހުގައި ނަމަ، ކްލޯޒް ބަސްކޮޅެއްގައި ކަމެއް ހިމެނޭނެއެވެ. ނަމަވެސް ދިވެހި ބަހުގައި މިހެން ވާކަށް ލާޒިމެއް ނޫނެވެ. އެއީ، ދިވެހިބަހުގައި ކަން ނުހިމެނޭ ހަމަ ޖުމްލަ ހުންނާތީއެވެ.

ބަސްކޮޅު މައިގަނޑު ދެ ބައިކަށް ބެހެއެވެ. އެއީ، މިނިވަން ބަސްކޮޅު (Independent clause) އާއި ބަރޯސާވާ ބަސްކޮޅު (Dependent clause) އެވެ.

މިސާލު 4: މުދައްރިސް ނަސޭހަތްދިނުމުން ރީނާ އެކަން ގަބޫލުކުރެއްވި.

މިސާލު 4ގައި "މުދައްރިސް ނަސޭހަތްދިނުމުންނެވެ." މިހެން ބުނުމުން އަދި އިތުރު މައުލޫމާތު ބޭނުންވެއެވެ. ނަސޭހަތްދިނުމުން ވީ ގޮތެއް އެގެންޖެހޭނެ ބޭނުންވާތީ، މި ބަސްކޯޑުއަކީ އޭގެ އަމިއްލަ ޖުމްލަގައި މާނަ ފުރިހަމަވާނުވާ ބަސްކޯޑެކެވެ. ވީމާ، މިއީ ބަރޯސާވާ ބަސްކޯޑެކެވެ. ޖުމުލައިގެ ބަރޯސާވާ ބަސްކޯޑުގެ މާނަ ފުރިހަމަވަނީ އެ ޖުމުލައިގެ މިނިވަން ބަސްކޯޑުންނެވެ. އެހެންކަމުން، މިނިވަން ބަސްކޯޑުއަކީ، އޭގައި އިސްބަސްކަމާއި ޚަބަރު ހިމެނިފައި އެއިން ފުރިހަމަ "complete" މާނައެއް ދޭހަވާ އަދި މާނަ ފުރިހަމަކޮށްދޭން އެހެން ބަސްކޯޑެއްގެ ބަރޯސާވާ ކަމުގެ ސޯޓެވެ.

މިސާލު 4ގެ ދެވަނަ ބަސްކޯޑު "ރީނާ އެކަން ގަބޫލުކުރެއްވި." މިއީ މިނިވަން ބަސްކޯޑެކެވެ. ސަބަބަކީ، މި ބަސްކޯޑުގައި އިސްބަސްކަމާއި ޚަބަރު އޮތުމާއި އޭގެ އަމިއްލަ ޖުމްލަގައި ފުރިހަމަ "complete" މާނައެއް ހިމެނޭތީއެވެ. މިފަދަ ބަސްކޯޑުގެ މާނަ ފުރިހަމަކުރުމަށް ބޭރެއް އެހެން ބަސްކޯޑެއްގެ ބަރޯސާވާކަށް ނުޖެހޭނެއެވެ. އެހެންކަމުން މިނިވަން ބަސްކޯޑަކީ، އޭގައި އިސްބަސްކަމާއި ޚަބަރު ހިމެނޭ އަދި ފުރިހަމަ މާނައެއް ވެސް ދޭހަވާ ކަމުގެ ސޯޓެވެ.

ޖުމުލައިގެ އޮނިގަނޑަށް ބަލައި ޖުމުލައިގެ ވައްތަރު

ޖުމުލަ 3 ބައިކަށް އެކިވަގުތު ފިޔަގަން (2012) ބައްސަވައެވެ. އެއީ "Simple Sentence, Compound Sentence, Complex Sentence" އެވެ. ދިވެހިބަހުން ބުނާނަމަ، އެއީ ސާދާ ޖުމުލައާއި އެކުވި ޖުމުލައާއި ކަޅި ޖުމުލައެވެ. މިއީ ޖުމުލައިގެ އޮނިގަނޑަށް ބަލައި ޖުމުލަ ބެހޭ މައިގަނޑު ތިން ބައެވެ.

ދިވެހިބަހަށް ބަލާއިރު، ދިބެޔޮހުގެ (2004) އަދި މުޙައްމަދު ޢަލީފުލު (1969 އަދި 1970) ގައި ވެސް އެކުވި ޖުމުލައިގެ ވާހަކައެއް ނެތެވެ. ނަމަވެސް 2001ވަނަ އަހަރު ފެށި ދިވެހިބަހުގެ ޑިގްރީ ކޯހުގެ އަސާސީ ކަރިކިއުލަމުގައި އެކުވި ޖުމުލަ ތަޢާރަފުކޮށް، އެކުވި ޖުމުލައިގެ މިސާލުތައް ދިވެހިބަހުން ދީފައިވެއެވެ. އެކުވި ޖުމުލަ ދިވެހިބަހުގައި ހުރިތޯ ނެތޯ ތޯ މިއަދު ދަނީ ބަހުސްކުރެވެމުންނެވެ.

ސާދާ ޖުމުލަ

ސާދާ ޖުމުލައަކީ އިސްބަސްކަމާއި ޚަބަރު އެކަނި ހިމެނޭ ޖުމުލައެވެ. އެހެންކަމުން ސާދާ ޖުމުލައެއްގައި އޮންނާނީ އެއްމެ ބަސްކޯޑެކެވެ. ދިވެހި ބަހުގެ ސާދާ ޖުމުލައިގެ ތެރޭގައި ކަމުގެ ޖުމުލައާއި ނަމުގެ ޖުމުލަ ހިމެނެއެވެ.

މިސާލު 5: މުޙައްމަދަކީ މޮޅު ކުއްޖެކެވެ.

މިސާލު 6: ދައްތަ ގޮދުރާން ކެއްކިއެވެ.

މިސާލު 5 އަދި 6ގައި ވެސް ވަނީ، އެންމެ ބަސްކޮޅެއްކަމެވެ. ވީމާ، މިއީ ސާދާ ޖުމުލައެވެ. ހަމައެހެންމެ، މިސާލު 5ގައި ވަނީ ނަމުގެ ޖުމުލައެކެވެ. މިސާލު 6ގައި ވަނީ ކަމުގެ ޖުމުލައެކެވެ.

ނަމުގެ ޖުމުލަ

ނަމުގެ ޖުމުލައަކީ، ޖުމުލައިގައި ކަން ނުހިމެނޭ ޖުމުލައެވެ. އަމާޒާ ޒުނަނަދީސިކަން (2017) ވިދާޅުވާ ގޮތުގައި ދިވެހިބަހުގެ ނަމުގެ ޖުމުލަ އިތުރު ދެ ބަޔަކަށް ބެހެއެވެ. އެއީ،

1. ދެބައި ހަމަ ޖުމުލަ (Copular (Equational) Sentence)
2. ނަންއިތުރުގެ ޖުމުލަ (Adjectival Sentence) އެވެ.

ދެބައި ހަމަ ޖުމުލަ (Copular (Equational) Sentence)

ނަމުގެ ޖުމުލައިގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ދެބައި ހަމަ ޖުމުލައަކީ، "އަކީ" ނުވަތަ "އީ" ބޭނުންކޮށްގެން އިސްބަޔާއި ހަބަރުގައި ވެސް ނަމުގެ މައިގަނޑު ބޭނުންކޮށްގެން ހަދާ ޖުމުލައެވެ.

މިސާލު 7: ދިވެހިރާއްޖެއަކީ ކުޑަ ގައުމެކެވެ.

މިސާލު 7ގައި ވާ ޖުމުލައިގެ އިސްބަހާއި ހަބަރުގައި ވެސް ވަނީ ނަމުގެ މައިގަނޑެވެ. އިސްބައިގައިވާ ނަމުގެ މައިގަނޑަކީ "ދިވެހިރާއްޖެ" މި ނަމުގެ މައިގަނޑެވެ. ހަބަރަކީ "ކުޑަ ގައުމެއް" މި ނަމުގެ މައިގަނޑެވެ. މި ދެ ނަމުގެ މައިގަނޑު ގުޅުވައިދީ އަކުރަކީ "އަކީ" އެވެ.

ނަންއިތުރުގެ ޖުމުލަ (Adjectival Sentence)

ނަމުގެ ޖުމުލައިގެ ތެރޭގައި ހަބަރުގެ ގޮތުގައި ނަންއިތުރު އަންނަ ޖުމުލަތަކަކީ ނަންއިތުރުގެ ޖުމުލައެވެ. މިފަދަ ޖުމުލަ ބައި މައިގަނޑު ދެ ބަޔަކީ ނަމުގެ މައިގަނޑާއި ނަންއިތުރުގެ މައިގަނޑެވެ.

މިސާލު 8: އޭނާގެ ހެދުން ވަރަށް ރީއްޗެވެ.

މިސާލު 8ގައި "އޭނާގެ ހެދުން" މިއީ ނަމުގެ މައިގަނޑެވެ. ޖުމުލައިގެ އިސްބަޔަކީ ވެސް މިއެވެ. "ވަރަށް ރީއްޗެވެ." މިއީ ޖުމުލައިގެ ހަބަރު އަދި ނަންއިތުރުގެ މައިގަނޑެވެ.

އެކުވި ޖުމުލަ

އެކުވި ޖުމުލައަކީ، ސާދާ ޖުމުލައިގެ ދެ ޖުމުލަ "ކޯޑިނޭޓަރެއް" ބޭނުންކޮށްގެން ގުޅުވައިގެން އުފެއްދޭ ޖުމުލައެވެ.

މިސާލު 9: އޭނާ ކުލާހަށް އައީ ނަމަވެސް އޭނާ މިއަދު ކުލާހަކު ނުދެވެ.

މިސާލު 9ގައިވާ "އޮށާ އަދި" މިއީ އެއް ޖުމުލައެވެ. ދެވަނަ ޖުމުލައަކީ "އޮށާ މިހާރު ކުލާރަކު ނެތެވެ." މިއެވެ. މި ދެ ޖުމުލަ ގުޅުވާލައި ވަނީ "ނަމަވެސް" މި ކޯޑިނޭޓަރ ބޭނުންކޮށްގެންނެވެ.

ކޮނި ޖުމުލަ

ކޮނި ޖުމުލައަކީ، މިނިވަން ބަސްކޮޅެއްގައި ބަރޯސާވާ ބަސްކޮޅެއް ގުޅިގެން އުފެދޭ ޖުމުލައެވެ. މި ބާވަތުގެ ޖުމުލައެއްގައި ދެ ބަސްކޮޅެއް ވުރެ ގިނަ ބަސްކޮޅު ވެސް ހުރެދާނެއެވެ.

މިސާލު 10: ކުއްޔާ ފާސްވުމުން ބައްޕަ ހާދަ އުފާވިއެވެ.

މިސާލު 10ގައިވާ "ކުއްޔާ ފާސްވުމުންނެވެ." މިއީ ބަރޯސާވާ ބަސްކޮޅެއްކަމެވެ. "ބައްޕަ ހާދަ އުފާވިއެވެ." މިއީ މިނިވަން ބަސްކޮޅެއްކަމެވެ. ވީމާ، މިސާލު 10ގައި ވަނީ ބަރޯސާވާ ބަސްކޮޅެއްގައި މިނިވަން ބަސްކޮޅެއް ގުޅިގެން އުފެދިފައިވާ ކޮނިޖުމުލައެއްކަމެވެ.

ޖުމުލައިގެ މަސައްކަތް ނުވަތަ މާނައަށް ބަލައި ޖުމުލައިގެ ބާވަތް

ޖުމުލައިގެ މަސައްކަތް ނުވަތަ މާނައަށް ބަލައި ޖުމުލަ މައިގަނޑު ހަތަރު ބައަކަށް ބެހިފައިވެއެވެ. އެއީ:

1. ބަޔާނުގެ (declarative) ޖުމުލަ
2. ސުވާލުގެ (Questions) ޖުމުލަ
3. އަމުރުގެ (Commands/ Imperative) ޖުމުލަ
4. އިސްތިޢުޖާބުގެ (Exclamatory) ޖުމުލަ

ބަޔާނުގެ ޖުމުލަ

ބަޔާނުގެ ޖުމުލައަކީ "މީހަކާމެދު، އެއްޗަކާމެދު، ތަނަކާމެދު، ވަގުތަކާމެދު ނުވަތަ ކަމަކާމެދު އެއްޗެއް އަންގައިދިނުމަށް ބޭނުން ޖުމުލައެވެ" (ދިވެހިރާއްޖެ، 2004، ސ 46).

މިސާލު:

11. މިއަދަކީ ހޮނި ދުވަހެކެވެ.
12. ޒުވާނުންނަކީ އަބަދަން ދެމިގެންވާ މުއްސިނޭކެވެ.
13. މުބާރަކު ރަމަޟާންމަހު ރޯދަ ހިފައެވެ.

މިސާލު 11، 12 އަދި 13ގައި ވެސް ވަނީ ބަޔާނުގެ ޖުމުލައެވެ.

ސުވާލުގެ ޖުމުލަ

ސުވާލުގެ ޖުމުލައަކީ "ކަމެއް އޮޅުންފިލުވުމުގެ ގޮތުން އަހާ އެހުމުކަމެވެ" ([illegible]، 2004، ޞ 46).

މިސާލު

14. މިއަދަކީ ކޮން ދުވަހެއް ހެއްޔެވެ؟

15. ތިޔަ ބޭނީ ހަމަ ތެޔޮއް ތަ؟ / ހެއްޔެވެ؟

މިސާލު 14 އަދި 15 ގައި ވަނީ ސުވާލުގެ ޖުމުލައެވެ.

އަމުރުގެ ޖުމުލަ

އަމުރުގެ ޖުމުލައަކީ "ކަމެއް ކުރުމަށް ނުވަތަ ނުކުރުމަށް އެންގުމުގެ ގޮތުން ބުނާ ބުނުމެވެ" ([illegible]، 2004، ޞ 47).

މިސާލު:

16. މިހާރު މަސައްކަތް ނިންމާލާށެވެ.

17. ތިޔަ ވަރަށް ދޮގު ނުހަދާ!

މިސާލު 16 އަދި 17ގައި ވަނީ އަމުރުގެ ޖުމުލައެވެ.

އިސްތިޢުޖާބުގެ ޖުމުލަ

އިސްތިޢުޖާބުގެ ޖުމުލައަކީ ހައިރާންކަން ނުވަތަ ޖަޒުބާތު ފާޅުކޮށްދޭ ޖުމުލައެވެ.

މިސާލު:

18. އެއްކަލަ އައިމިނަ ވެސް މުޒާހަރާއަށް ނުކުތީ!

19. މިއޮތީ ވާ ދުވަހެއް ދައްކާވާލައި!

މިސާލު 18 އަދި 19ގައި ވަނީ އިސްތިޢުޖާބުގެ ޖުމުލައެވެ.

ބްރެކެޓިންގް (ގަސް ޗާޓު)

ބްރެކެޓިންގް ނުވަތަ ގަސްޗާޓަކީ، ޖުމުލައިގެ ބަހާތައް "constituents" ގްރޫޕްކޮށް ކުރަހައިގެން ދައްކާ ޗާޓެވެ. ގަސްޗާޓު ކުރެހުމަށް ބަހާއި، ޖުމުލައިގެ ބަހާތައް ވަކިކޮށްލަން ޖެހެއެވެ. ގަސް ޗާޓު ކުރަހަނީ ޖުމުލަ މައިގަނޑުބަކަކަށް ބަހައިލައިގެންނެވެ. ދިވެހިބަހުގައި ހިމެނޭ މައިގަނޑު 8 ބައިހަ، މައިގަނޑުގެ ގޮތުގައި ބެލޭނީ ބައިތަކެވެ. އެއީ

1. ނަމުގެ މައިގަނޑު (ނމ)
2. ކަމުގެ މައިގަނޑު (ކމ)
3. ނަންއިތުރުގެ މައިގަނޑު (ނއމ)
4. ކަންއިތުރުގެ މައިގަނޑު (ކއމ)
5. އިތުރުގެ މައިގަނޑު (އތމ)
6. ނަންއިތުރުގެ ނަމުގެ މައިގަނޑު (ނއނމ)
7. އަކުރުގެ މައިގަނޑު (އމ)
8. މަސްދަރުގެ މައިގަނޑު (މމ)

ޖުމުލައިގެ ބަހާތައް ވަކިކުރުމަށް ބަހާއި ދިން ގޮތަކަށް ބަހާތައް ޓެސްޓްކުރުމުގެ ގޮތުން ކަމަށް ވިލްޗިރާ ފްރޮމްކިން ޓްރަބަޖް ޓްރެވަން އަދި ނިކާ ހަރަމްސް (2014) ބަޔާންކުރައްވައެވެ. އެއީ:

1. ވަކިން އޮތުމަށް ބަހާއެއްގެ ބަލައި ޓެސްޓުކުރުން (stand alone test)
2. ބަހާއެއްގެ ބަދަލުގައި ބަދަލު ނަމެއް ބޭނުންކުރުމަށް ބަލައި ޓެސްޓުކުރުން (replacement by a (pronoun
3. އެއް ބަހާއެއްގެ ގޮތުގައި ޖުމުލައިގެ އެއްތަނުން އަނެއް ތަނަށް ބަދަލުކުރުމަށް ބަލައި ޓެސްޓުކުރުން (move (as a unit މިއެވެ.

ވަކިން އޮތުމަށް ބަހާއެއްގެ ބަލައި ޓެސްޓުކުރުން (stand alone)

ޖަވާބުތަކެއް އެކުގައި ވަކިން ޖަވާބުދޭނެ ބޭނުމަށް ބަހާއި އެ ބަހާއަށް ގެނޭ ސުވާލެއް އުފެއްދިދާނެއެވެ. މިސާލަކަށް ކަލޭއަށް ފެނުނީ ކޮންއެއްޗެއް؟ މިގޮ ޖަވާބުގައި "ދޮން ބުޅާއެއް" މިއީ ވަކިން އޮތުމަށް ބަހާއެކެވެ. އެކަމަކު "ފެނުނީ ދޮން" މިހެންއެ ނުބެލެވޭނެއެވެ. މިހާ، މިއީ ވަކި ބަހާއެއްގެ ގޮތުގައެއް ނުބެލެވޭނެއެވެ. މާނައަކީ "ދޮން" މި ޖަވާބު އޮންނާނީ "ބުޅާ" މި ޖަވާބާ އެކުގައެވެ. މިހާ، "ދޮން ބުޅާ" މިއީ ވަކި ބަހާކަން ވިދާޅުވަސް "ފެނުނީ ދޮން" މިއީ ވަކި ބަހާއެއް ނޫނެވެ.

ބަހާއްޔެއްގެ ބަދަލުގައި ބަދަލު ނަމެއް ބޭނުންކޮށްގެން ބަލައި ޓެސްޓުކުރުން (replacement by a pronoun)

ޖުމުލައިގައި ހިމެނޭ ބަހާއްޔެއް ނަގާފައި އޭގެ ބަދަލުގައި ބަދަލުނަމެއް ނުވަތަ އިޝާރާތުގެ ނަމެއް ބޭނުންކުރެވޭ ނަމަ، އެއީ ފުލް ވަކިން އޮތްފަދަ ވަކި ބަހާއްޔެއްގެ ގޮތުގައި ބެލެވެއެވެ. މިސާލަކަށް "ބޮޑާ ފުރުނީ ކޮން ތަނަކުން؟" މިގޭ ޖަވާބުގައި "އެ ސްޓޯރު ފުރުނީ ޕާކު ތެރެއިން" ނުވަތަ "އެ ފުރުނީ އެ ތަނުން" މިހެން ވެސް ބުނެވޭނެއެވެ. ވީމާ، "ބޮޑާ" މި ވެސް ވަކި ކުރުވިދާން ވަކި ބަހާއްޔެކެވެ. އަދި "ޕާކު ތެރެއިން" މިއީ ވެސް ވަކި ބަހާއްޔެކެވެ.

އެއް ބަހާއްޔެއްގެ ގޮތުގައި ޖުމުލައިގެ އެއްތަނުން އަނެއް ތަނަށް ބަދަލުކޮށްގެން ބަލައި ޓެސްޓުކުރުން (move as a unit)

ޖުމުލައިގެ އެއް ތަނުން އަނެއް ތަނަށް ގެނެސް ގުޅުވައިގެން އޮޅި ގޮތަށް ގޮތްތަކެއް ޖުމުލައިގެ ގަވާއިދު ހަމަޖެހޭ ނަމަ، އެ ޖުމުލަ ގުޅިގެން ހިމެނޭ ވަކި ބަހާއްޔެއްގެ ގޮތުގައެވެ. މިސާލަކަށް "އަވަސްއަވަހަށް ރިޔަން ދުވެފައި ހިނގައްޖެއެވެ." މި ޖުމުލައިގައި "ރިޔަން ދުވެފައި" މި ބަހާ ޖުމުލައިގެ އެކި ތަންތަނަށް ޓެސްޓުކުރަމާ ހިނގާނެއެވެ.

މިސާލު:

20. އަވަސްއަވަހަށް ރިޔަން ދުވެފައި ހިނގައްޖެއެވެ.
21. ރިޔަން ދުވެފައި އަވަސްއަވަހަށް ހިނގައްޖެއެވެ.
22. ދުވެފައި ރިޔަން އަވަސްއަވަހަށް ހިނގައްޖެއެވެ.

މިސާލު 19 އިން 21ގައި "ރިޔަން ދުވެފައި" މިއީ ޖުމުލައިގެ އެކި ތަންތަނަށް ގެންދެވޭ ބަހާއްޔެކެވެ. މިގޮތަށް ވެސް ޖުމުލައިގެ ބަހާތައް ޓެސްޓުކުރެވެއެވެ.

ނަމުގެ މައިގަނޑާއި ކަމުގެ މައިގަނޑު

ކަމުގެ ޖުމުލައެއް ނަމަ ފުރިހަމަވަ ބެހެނީ ނަމުގެ މައިގަނޑާއި ކަމުގެ މައިގަނޑުންނެވެ.

ނަމުގެ މައިގަނޑުގައި ހިމެނޭނީ ނަމެއް ނުވަތަ ނަމުގެ ވަޒީފާ އަދާކުރާ އެހެނިހެން ބަސްތަކާއި ނަމާއެއްކޮށްގައި ވާ އިތުރު ޖުމުލަތަކެވެ.

މިސާލު 23: އެ ރީތި ކުއްޖާ ސްޓޭޖުމަތީގައި ނަށަނީއެވެ.

މިސާލު 23ގައި ދަށުރޮނގު ދަމާފައިވާ "އެ ރީތި ކުއްޖާ" މިއީ ނަމުގެ މައިގަނޑެވެ. (ނމ)

ކަމުގެ މައިގަނޑުގައި ހިމެނޭނީ ކަން އަދި ކަމާއެއްކޮށްގައި ހިމެނޭ އިތުރު ޖުމުލަތަކެވެ.

މިސާލު 24: އެ ރީތި ކުއްޖާ ސްޓޭޖުމަތީގައި ނަށަނީއެވެ.

މިސާލު 24ގައި ދަށުދޮނުގެ ދަކާފައިވާ "ސްޓޭޖުމަތީގައި ނަށަނީއެވެ." މިއީ ކަމުގެ މައިގަނޑެވެ. (ކމ)

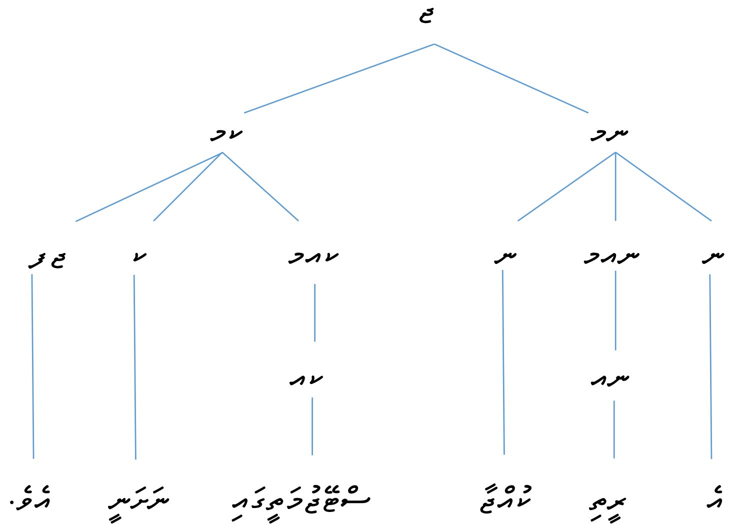

ޖުމުލަ މި ނުދޭ ބެހެނީ ނަމުގެ މައިގަނޑެކަށާއި ކަމުގެ މައިގަނޑެކަށެވެ. ނަމުގެ މައިގަނޑު މި ނުދޭ ކޮންޓްރޯލް ކުރަނީ، ނަމަކާއި ނަންއިތުރުގެ މައިގަނޑަކާއި ނަމަކުރެވެ. ކަމުގެ މައިގަނޑުގައި ހިމެނެނީ ކަންއިތުރުގެ މައިގަނޑަކާއި ކަމަކާއި ޖުމުލަ ފުރަގަސްއެވެ. މިގޮތުން ނަންއިތުރުގެ މައިގަނޑު މި ނުދޭގެ ދަށުން ނަންއިތުރުއް އަދި ކަންއިތުރުގެ މައިގަނޑު މި ނުދޭގެ ދަށުން ކަންއިތުރުއް އައިސްފައިވެއެވެ.

މައިގަނޑުގެ އޮނިގަނޑުގެ ގަވާއިދު (Phrase Structure Rule)

ޖުމުލަތައް އުފެދޭނީ މައިގަނޑުތަކުންނެވެ. ވާހަކަ މައިގަނޑުތައް އެކުލެވިގެންވަނީ ވަކި ގަވާއިދުތަކެއް މަތިންނެވެ. ކޮންމެ ކޮންމެ ގޮތަކަށް ޖުމުލައެއްގައި ލަފުޒުތައް އެކުލެވިގެން ހުރުމަކީ ނުކުރެވޭނެއެވެ. މިވާހަކަ ދައްކަވައި " Generative Grammar" އެންމެ ފުރަތަމަ ތަޢާރަފުކުރެއްވީ 1950ގައި ނޯމް ޗޮމްސްކީ ކަމަށް ޕީ.އެޗް.މެތިވް (2005) ބަޔާންކުރައްވައެވެ. ޖުމުލައެއްގައި މައިގަނޑުތައް އެކުލެވޭ ބަދަލުވާ ތަރުތީބުވުމުން، އެހާ ފަސޭހަކަމެއް ނުވެއެވެ. ގެއްސަކީ ދިވެހިބަސް ފަދަ ދިރާސާކުރެވޭ ބަސްތަކުގެ މައިގަނޑުތަކުގެ ބަސް ބަހުގެ ތަރުތީބު ގޮތުން ވަކިވާކަން ގަބޫލުކުރެއެވެ. ބަހުގެ ޖުމުލަތަކަށް އެކުލެވޭ ތަރުތީބުގެ ސަބަބުން ތަފާތު މާނަތައް ދޭހަވާ "ambiguous" ޖުމުލައެވެ. ކޮންމެ މައިގަނޑަކަށް ތަފާތު އިތުރުކޮށް ޖުމުލަ ދިގުކުރެވުން ވެސް ދެވިދާނެއެވެ. ކޮންމެ މައިގަނޑެއްގައި ވެސް "head" ތަފާތު އެކުލެވިދާނެއެވެ. ދެން އެ ތަފާތަކީ ބޮޑު ތަފާތުތަކެއް ހުރެދާނެއެވެ. މިއިން އެނގޭނީ މައިގަނޑެއްގައި އެންމެ ތަފާތު ވެސް އޮވެދާނެއެވެ. ނަމަވެސް ތަފާތުތަކެއް ހުރެދާނެއެވެ.

މިސާލު 25:

ކުއްޖާ

ރީތި ކުއްޖާ

ވަރަށް ރީތި ކުއްޖާ

މިސާލު 25ގައިވާ "ކުއްޖާ"، "ރީތި ކުއްޖާ"، "ވަރަށް ރީތި ކުއްޖާ" މިއީ ނަމުގެ މައިގަނޑުތަކެވެ. މި މައިގަނޑުތަކުގެ "head" ހަރުފަކީ "ކުއްޖާ" މި ހަރުފެވެ. "ވަރަށް ރީތި" މިއީ އިތުރަކާއި ނަންއިތުރުކުރާތަކެވެ. ވީމާ، މި ނަމުގެ މައިގަނޑުގެ ޗާޓުގަނޑަކީ

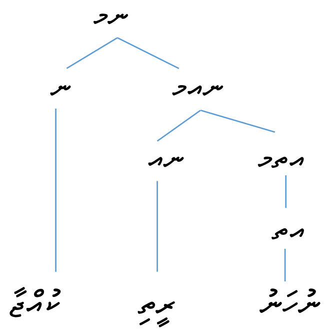

ނމ ← ނއމ ނ

ނއމ ← އތމ ނއ

އތމ ← އތ

ނަމުގެ މައިގަނޑުގެ ގަވާއިދުތަކަށް ބަލާ އިރު، ނަމުގެ މައިގަނޑުގެ ތެރޭގައި ނަމުގެ އިތުރުން ނަންއިތުރުކުރާ މައިގަނޑު ހިމެނެއެވެ. އަދި ނަންއިތުރުކުރާ މައިގަނޑުގެ ތެރޭގައި އިތުރުކުރާ މައިގަނޑު ވެސް ހިމެނެއެވެ.

ކަމުގެ މައިގަނޑުގެ ތެރޭގައި ކަންއިތުރުކުރާ މައިގަނޑާއި ކަން ހިމެނެއެވެ. އަދި ކަންއިތުރުކުރާ މައިގަނޑުގެ ތެރޭގައި އިތުރުކުރާ މައިގަނޑު ހިމެނެއެވެ. ވީމާ އިތުރުކުރާ މައިގަނޑު، ނަންއިތުރުކުރާ މައިގަނޑާއި ކަންއިތުރުކުރާ މައިގަނޑުގެ ތެރޭގައި ވެސް އާދެއެވެ.

ރެފަރެންސް ލިސްޓު

ވިކްޓޯރިއާ ފްރޮމްކިން، ރޮބަޓް ރޮޑްމަން އަދި ނީނާ ހައިމްސް. (2014). އިންޓްރޮޑަކްޝަން ޓު ލޭންގުއިޖް. (ދިހަވަނަ އިސްދާރު). ޔޫ.އެސް.އޭ: ވަޑްސްވޯތު، ސެންގޭޖް ލަރނިންގ

އަމާލިއާ އީ. ގްނަނަދެސިކަން. (2017). ދިވެހި ދަ ލެންގުއިޖް އޮފް މޯލްޑިވްސް. މައުޓަން-ސީއޭއެސްއެލް ގްރެމަރ ސީރީސް ވޮލިއުމް 3. ޑީ ގްރޫއިޓަރ މައުޓަން: ޔުނިވަރސިޓީ އޮފް މެރީލޭންޑް.

އެޑްވަޑް ފިނެގަން .(2012). ލެންގުއޭޖް އިޓްސް ސްޓްރަކްޗަރ އެންޑް ޔޫސް. (6 ވަނަ އެޑިޝަން). ޔޫ.އެސް.އޭ: ވަޑްސްވޯތު ސެންގޭޖް ލަރނިންގ

މުޙައްމަދު ޖަމީލް. (1969). ފިޤްހުގެ 1. މާލެ: ނޮވެލްޓީ ޕްރެސް

ދިވެހި ބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒު. (2004). ދިވެހި ބަހުގެ ޤަވާއިދު 1،2،3،4. މާލެ: މުސައްނިފު.

ޕީ.އެޗް.މެތިއުސް. (2005). އޮކްސްފޯޑް ކޮންސައިސް ޑިކްޝަނަރީ އޮފް ލިންގުއިސްޓިކްސް. ގްރޭޓް ބްރިޓަން: އޮކްސްފޯޑް ޔުނިވަރސިޓީ ޕްރެސް